Na osnovu člana 19 Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Sl. list RCG", br. 39/04, 23/05, "Sl. list CG", br. 14/12) i člana 12 stav 1 tačka 23 alineja 7 Statuta Fonda za zdravstveno osiguranje ("Sl. list RCG" br. 70/05) Upravni odbor Fonda za zdravstveno osiguranje, na sjednici od 24.05.2013.godine donio je

PRAVILNIK

O OSTVARIVANJU PRAVA NA MEDICINSKO TEHNIČKA POMAGALA

("Sl. list Crne Gore", br. 24/13 od 31.05.2013, 26/14 od 20.06.2014)

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se: indikacije za medicinsko-tehnička pomagala (u daljem tekstu: pomagala), i materijali od kojih se izrađuju ova pomagala, rokovi korišćenja, kao i uslovi za izradu i odobrenje novih pomagala prije isteka tih rokova.

Član 2

Osiguranim licima obezbjeđuju se pomagala koja su namijenjena poboljšanju oštećenih funkcija, ublažavanju tjelesnih oštećenja ili nedostatka organa, ili kojima se nadomješćuju anatomske ili fiziološke funkcije organa, nastale usled bolesti ili povrede.

Član 3

Pravo na pomagalo osigurano lice ostvaruje na osnovu medicinskih indikacija, godina života i u rokovima korišćenja, utvrđenih Listom medicinsko-tehničkih pomagala i djelova pomagala (u daljem tekstu: Lista pomagala).

Lista pomagala čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 4

Indikacije za pomagala su: medicinska dijagnoza po MKB 10 klasifikaciji, starosna dob, antropometrijske i druge karakteristike na osnovu kojih se utvrđuje potreba za pomagalom.

Član 5

Pomagala koja se odobravaju osiguranim licima moraju biti:
– proizvedena od materijala koji odgovara namjeni, kvalitetu i propisanom standardu, tako da ne ugrožavaju zdravlje osiguranog lica koje koristi pomagala i drugih lica;
– upisana u registar medicinskih sredstava Agencije za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore (u daljem tekstu: Agencija), ako zakonom nije drukčije propisano.

II POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA NA POMAGALA

Član 6

Pravo na pomagalo sa Liste pomagala, u zavisnosti od medicinske indikacije i vrste pomagala, propisuje odnosno predlaže izabrani doktor, doktor specijalista odgovarajuće specijalnosti (u daljem tekstu: ovlašćeni doktor), ili konzilijum doktora odgovarajućih specijalnih bolnica odnosno Kliničkog centra Crne Gore (u daljem tekstu: konzilijum doktora).

Ovlašćeni doktor pravo na pomagalo sa Liste pomagala predlaže na propisanom obrascu – predlogu za nabavku pomagala ili propisuje na receptu.

Predlog za nabavku pomagala i recept za nabavku pomagala važe 30 dana od dana izdavanja.

Obrazac predloga za nabavku pomagala čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 7

Na osnovu predloga za nabavku pomagala Fond za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: Fond), izdaje potvrdu o odobrenju nabavke pomagala.

Potvrda o odobrenju nabavke pomagala važi 30 dana od dana ovjere.

Obrazac potvrde o odobrenju nabavke pomagala čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 8

Na predlogu za nabavku pomagala, prema određenoj indikaciji, može se propisati jedno ili više pomagala iste podvrste u okviru određene vrste sa Liste pomagala.

Osigurano lice ne može ostvariti pravo na novo pomagalo prije isteka roka upotrebe prethodno odobrenog pomagala.

Član 9

Ukoliko ovjerenu potvrdu o odobrenju nabavke pomagala ne iskoristi u propisanom roku, osigurano lice dostavlja Fondu novi predlog za nabavku pomagala, neiskorišćenu potvrdu na poništenje, a u slučaju gubitka daje pismenu izjavu da potvrdu nije iskoristilo.

Član 10

Osigurano lice ostvaruje pravo na pomagalo kod pravnog lica ili preduzetnika sa kojim Fond ima zaključen ugovor o izradi i isporuci pomagala (u daljem tekstu: isporučilac) na osnovu ovjerene potvrde o odobrenju nabavke pomagala.

Član 11

Isporučilac, na zahtjev osiguranog lica, može izraditi ili isporučiti pomagalo drugih karakteristika ili od materijala kvalitetnijeg od odobrenog, uz uslov da razlika u cijeni koštanja pomagala, pada na teret osiguranog lica.

Za zamjenu dijela pomagala iz stava 1 ovog člana, Fond snosi troškove u visini zamjene dijela odobrenog pomagala.

Član 12

Isporučilac je dužan da osiguranom licu isporuči odobreno pomagalo u roku od 30 dana od dana preuzimanja potvrde o odobrenju nabavke pomagala, a za pomagala koja se izrađuju po mjeri u roku od 60 dana od dana preuzimanja potvrde o odobrenju nabavke pomagala od strane isporučioca.

Član 13

Osigurano lice ima pravo, po pravilu, na novo pomagalo.

Osigurano lice ima pravo i na dio pomagala.

Odobravanje dijela pomagala vrši se po postupku za ostvarivanje prava na pomagalo.

Član 14

Osiguranom licu može se odobriti već korišćeno, ali obnovljeno i servisirano pomagalo koje podliježe obavezi vraćanja (u daljnjem tekstu: obnovljeno pomagalo) koje ima sve odlike funkcionalnosti i kvaliteta kao novo pomagalo, u skladu sa Listom pomagala u kojoj su definisana pomagala koja se izdaju na revers.

Član 15

Osiguranom licu kome je odobreno pomagalo iz člana 14 ovog Pravilnika, Fond izdaje na propisanom obrascu karticu za vraćanje pomagala (u daljem tekstu: revers kartica).

Obrazac iz stava 1 ovog člana je sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 16

Pomagalo iz člana 14 ovog Pravilnika osigurano lice je obavezno da vrati isporučiocu.

Rok za vraćanje pomagala je 30 dana nakon prestanka potrebe za korišćenjem pomagala.

Član 17

Obnovu i servisiranje pomagala za koje je Fond izdao revers karticu vrši isporučilac.

Isporučilac je obavezan da vodi evidenciju vraćenih pomagala i o tome mjesečno izvještava Fond.

Član 18

Isporučilac je dužan, da uz pomagalo osiguranom licu izda uputstvo za upotrebu i održavanje pomagala kao i garantni list za pomagalo.

U garantnom roku isporučilac pomagala je dužan da o svom trošku održava, servisira i vrši zamjenu pomagala.

Garantni rok teče od dana isporuke pomagala osiguranom licu, a za dio pomagala od dana ugradnje dijela pomagala.

Član 19

Osigurano lice može podnijeti zahtjev za ocjenu funkcionalnosti isporučenog pomagala.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se u roku od 60 dana od dana preuzimanja pomagala.

Član 20

Ocjenu funkcionalnosti pomagala vrši Komisija koju imenuje direktor Fonda.

Komisiju iz stava 1 ovog člana ovog Pravilnika čine: jedan doktor specijalista odgovarajuće specijalnosti, jedan predstavnik ugovornog isporučioca pomagala i jedan predstavnik Fonda.

Član 21

Ocjenu o ispravnosti, odnosno funkcionalnosti pomagala Komisija daje, po pravilu, u prisustvu osiguranog lica.

Ugovorni isporučilac obavezan je da postupi prema ocjeni, nalazu i mišljenju komisije iz stava 1 ovog člana.

III LISTA POMAGALA

Član 22

Lista pomagala sadrži slijedeće:

- šifru pomagala i dijela pomagala;
- naziv pomagala i dijela pomagala;
- materijal od koga je pomagalo izrađeno;
- medicinsku indikaciju za ostvarivanje prava na pomagalo;
- šifru bolesti prema MKB-10;
- ko predlaže odnosno propisuje pomagalo;
- ko odobrava pomagalo;
- da li se pomagalo vraća ili ne (revers);
- jedinice mjere pomagala;
- količinu odobrenog pomagala;
- rok korišćenja pomagala;

Član 23

Predlog za stavljanje pomagala na Listu pomagala, može podnijeti nosilac upisa u Registar medicinskih sredstava Agencije, ili drugo zainteresovano lice ako je pomagalo već upisano u Registar.

Član 24

Uz predlog za stavljanje pomagala na Listu pomagala prilaže se slijedeća dokumentacija:

- podaci o podnosiocu predloga,
- rješenje o upisu u Registar medicinskih sredstava,
- ako se radi o izmjeni ili dopuni medicinske indikacije, obrazloženje predloga.

Član 25

Ocjenu opravdanosti predloga za stavljanje pomagala na Listeu pomagala vrši Komisija koju formira direktor Fonda, u roku od 6 mjeseci od dana podnošenja predloga.

Komisija iz stava 1 ovog člana, po potrebi može zatražiti stručno mišljenje od referentne zdravstvene ustanove.

Član 26

Komisija za ocjenu opravdanosti predloga za stavljanje pomagala na Listu pomagala vrši i procjenu uticaja na Budžet Fonda, sa projekcijom za tri godine.

Za potrebe procjene uticaja na Budžet Fonda, cijene predloženih pomagala utvrđuju se u skladu sa ovim Pravilnikom.

Populacija osiguranih lica kojima je pomagalo namijenjeno mora biti precizno definisana u skladu s dostupnim javno zdravstvenim podacima.

U projekcije za tri godine moraju biti uključena osigurana lica sa već utvrđenom dijagnozom bolesti i ona osigurana lica kojima će bolest, po procjeni, tek biti utvrđena u periodu procjene uticaja na Budžet Fonda.

Kao prilog procjeni dostavlja se tabelarni prikaz svih parametara korišćenih pri njenoj izradi, vrijednosti parametara i izvor podataka.

Član 27

Ukoliko Komisija za ocjenu opravdanosti predloga za stavljanje pomagala na Listu pomagala zaključi da predlog nije opravdan, o tome obavještava podnosioca predloga.

Ponovni predlog za stavljanje istog pomagala na Listu pomagala, može se podnijeti nakon isteka roka od 6 mjeseci od dana dobijanja obavještenja iz stava 1 ovog člana.

IV ROKOVI KORIŠĆENJA POMAGALA

Član 28

Rokovi korišćenja pomagala utvrđeni su Listom pomagala.

Po isteku roka korišćenja pomagala, osigurano lice ima pravo na novo pomagalo.

Član 29

Osigurano lice ima pravo na novo pomagalo i prije isteka roka korišćenja, ukoliko nastupe anatomske, fiziološke ili funkcionalne promjene, zbog kojih dalja upotreba izdatog pomagala nije moguća, o čemu ocjenu, nalaz i mišljenje daje Konzilijum doktora.

Pomagalo iz stava 1 ovog člana osigurano lice ostvaruje na način i po postupku za odobravanje pomagala, propisanim ovim Pravilnikom.

Ako se u slučaju iz stava 1 ovog člana radi o invalidskim kolicima, osigurano lice je dužno da isporučiocu vrati prethodno izdata kolica.

Član 30

Rok korišćenja pomagala računa se od dana izdavanja potvrde o odobrenju nabavke pomagala, a za pomagala koja se izrađuju po mjeri osiguranog lica od dana izdavanja pomagala.

V UGOVARANJE SA ISPORUČIOCIMA

Član 31

Fond upućuje poziv za zaključivanje ugovora o isporuci medicinsko-tehničkih pomagala.

Poziv iz stava 1 ovog člana upućuje se u pravilu za period od 2 godine.

Član 32

Isporučilac uz ponudu dostavlja dokaze o ispunjenju uslova iz poziva.

Član 33

Ukoliko isporučioci utvrđeni mrežom zdravstvenih ustanova ne ponude neko pomagalo sa liste pomagala, Fond će nabavku takvog pomagala obezbijediti iod ustanova van mreže u skladu sa zakonom.

Član 34

Ugovorom o isporuci pomagala se uređuju slijedeća pitanja:
– predmet i cijene;
– lokacija / lokacije isporučioca;
– rok na koji se ugovor zaključuje;
– rok isporuke pomagala;
– garantni rok;
– način i rokovi plaćanja za isporučeno pomagalo;
– obaveza preuzimanja vraćenog i izdavanje obnovljenog pomagala;
– način obavljanja kontrole izvršenja ugovornih obaveza;
– odgovornost za štetu nastalu zbog neizvršavanja, odnosno nepravovremenog izvršavanja ugovornih obaveza;
– druga međusobna prava i obaveze.

Član 35

Fond može tokom ugovornog perioda zaključivati ugovore s postojećim isporučiocima pomagala za nove lokacije isporuke pomagala, ukoliko ispunjavaju propisane uslove, bez upućivanja poziva.

VI KRITERIJUMI ZA ODREĐIVANJE CIJENA POMAGALA

Član 36

Kriterijumi za određivanje cijena pomagala su:
– postojeća cijena pomagala,

– uporedne cijene u drugim državama.

Član 37

Postojeća cijena pomagala je poslednja cijena istovjetnog pomagala iz Liste pomagala koju je utvrdio Fond.

Ukoliko Fond nema utvrđenu cijenu pomagala, kao postojeća cijena pomagala uzima se zadnja cijena po kojoj je Fond obezbjeđivao pomagala za osigurana lica.

Član 38

Osnova za utvrđivanje uporedne cijene pomagala su cijene istovjetnog pomagala u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji.

Ukoliko se ne može utvrditi cijena u nekoj od država iz stava 1 ovog člana, koriste se cijene koje su poznate.

Izvor podataka o cijenama pomagala u uporednoj državi su cijene objavljene na internet stranicama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje Srbije, u vrijeme određivanja cijene.

Član 39

Uporedna cijena pomagala utvrđuje se za svako pomagalo posebno.

Ako za isti oblik pomagala postoje različite cijene, kao uporedna cijena uzima se prosječna uporedna cijena pomagala u državama iz člana 38 stav 1 ovog pravilnika.

Član 40

Kao osnova za određivanje cijene pomagala koristi se postojeća cijena pomagala u skladu sa članom 37 ovoga pravilnika, odnosno, ako je za Fond povoljnija, prosječna uporedna cijena pomagala u skladu sa članom 39 ovoga pravilnika.

Član 41

U cijenu pomagala uključena je i cijena usluge probe, namještanja i adaptacije pomagala.

Član 42

Cijena pomagala za koje nije moguće utvrditi postojeću cijenu prema odredbama ovog pravilnika, određuju se na osnovu prosječne uporedne cijene.

Ukoliko bi se primjenom kriterijuma za formiranje cijena iz ovog pravilnika, ili iz drugih objektivnih razloga, došlo do nerealne cijene pojedinog pomagala, Fond će odrediti cijenu prema uslovima na tržištu.

Član 43

Fond utvrđuje cijene pomagala, po pravilu, jednom godišnje.

Usklađivanje cijena pomagala vrši se i u slučajevima promjene uporedne cijene pomagala.

VII VRSTE POMAGALA

Član 44

Osiguranom licu odobravaju se slijedeće vrste i podvrste pomagala:

A - ortopedska pomagala

1. protetička sredstva (proteze)
2. ortotička sredstva (ortoze)
3. ortopedske cipele sa ulošcima
4. ortopedski ulošci
5. invalidska kolica
6. pomoćna pomagala za olakšavanje kretanja

B - očna i tiflotehnička pomagala

1. očna pomagala
2. tiflotehnička pomagala

C - slušna pomagala i pomagala za omogućavanje glasnog govora

1. slušna pomagala
2. pomagala za omogućavanje glasnog govora

D - stomatološka pomagala

E - ostala pomagala

1. epiteze (estetske proteze)
2. vještačka dojka
3. perike
4. utege i suspenzorijum
5. trbušni pojasevi
6. pomagala za gastrointestinalni i urogenitalni sistem
7. pomagala za disanje
8. pomagala kod šećerne bolesti
9. antidekubitus dušek i ortopedski krevet.

A. ORTOPEDSKA POMAGALA

1. Protetička sredstva (proteze)

Član 45

Osiguranom licu kojem nedostaje dio ili cijeli gornji ili donji ekstremitet odobrava se protetičko sredstvo (u daljem tekstu: proteza) prema medicinskoj indikaciji, godinama života, uzroku i visini amputacije, kliničkom statusu i stepenu aktivnosti.

Član 46

Osiguranom licu, starijem od pet godina života odobrava se podlaktna (transradijalna) mioelektrična proteza, ukoliko ima obostranu visoku podlaktnu amputaciju obje ruke, sa ultra kratkim patrljcima (amputacija iznad gornje trećine podlaktice), uz postojanje mioelektričnih potencijala, što se utvrđuje testom separacije.

Nadlaktna (transhumeralna) mehanoelektrična proteza (hibridna), odobrava se osiguranom licu ukoliko ima obostranu visoku nadlaktnu amputaciju, sa ultakratkim

patrljcima (amputacija iznad gornje trećine nadlaktice) a na dominantnoj ruci za koju se proteza propisuje djelimično očuvan pokret u ramenom zglobu.

Prije davanja predloga za nabavku proteza iz stava 1 i 2 ovog člana, neophodno je izvršiti psihološko testiranje osiguranog lica.

Član 47

Osiguranom licu iz čl. 45 i 46 ovog Pravilnika, uz protezu se odobrava pamučna navlaka za patrljak, šaka i hvataljka, kao sastavni dio proteze ruke.

Član 48

Pri izradi prve proteze za donje ekstremitete, ugrađuje se privremeno ležište sa definitivnim skeletom.

Poslije strukturne stabilizacije obima mjera patrljka, a najranije po isteku šest mjeseci od stavljanja privremenog ležišta, izrađuje se trajno ležište proteze na definitivnom skeletu.

Član 49

Zbog nastalih anatomskih promjena na patrljku, odobrava se zamjena ležišta proteze, ako se postojeće ležište ne može osposobiti za upotrebu dodatnom korekcijom ležišta ili nošenjem većeg broja navlaka.

Član 50

Osiguranom licu ženskog pola kojem je odobrena proteza za donji ekstremitet, odobrava se i par kozmetičkih čarapa.

Član 51

Predlog za nabavku pomagala iz čl. 45 do 50 ovog Pravilnika, daje Konzilijum za ortopedska pomagala Kliničkog centra Crne Gore (u daljem tekstu: Konzilijum za ortopedska pomagala) koji čine: dva doktora specijalista ortopeda i jedan doktor specijalista fizijatar.

2. Ortotička sredstva (ortoze)

Član 52

Osiguranom licu se odobrava ortotičko sredstvo (u daljem tekstu: ortoza) radi sprječavanja ili korekcije deformiteta, kontrole pokreta i postizanja stabilizacije ili rasterećivanja donjih i gornjih ekstremiteta i kičme.

Član 53

Predlog za nabavku ortoze iz člana 52 ovog Pravilnika daje doktor specijalista ortoped, doktor specijalista fizijatar ili Konzilijum za ortopedska pomagala.

Predlog za nabavku ortoze - štitnika za lakat (par) i za koljeno (par) za osigurano lice do 18 godina života, daje doktor subspecijalista hematolog.

3. Ortopedske cipele sa ulošcima

Član 54

Osigurano lice koje zbog bolesti ili deformiteta stopala za kretanje ne može da koristi konfekcijske cipele, ima pravo na ortopedske cipele sa ulošcima.

Ortopedske cipele izrađuju se po mjeri ili gipsanom otisku, od kože, i prilagođene su vrsti deformiteta, obliku stopala kada je opterećeno, kao i skraćenju donjeg ekstremiteta koji se nadoknađuje.

Član 55

Predlog za nabavku pomagala iz člana 54 ovog Pravilnika daje doktor specijalista ortoped, a za ortopedske cipele za elefantijazu, predlog daje doktor subspecijalista vaskularne hirurgije.

Član 56

Ortopedske cipele sa ulošcima odobravaju se kao sastavni dio pomagala ako je osiguranom licu:

- potrebna ortoza (aparat) u spoju sa obućom;
- potrebno vještačko stopalo ili dio vještačkog stopala.

Predlog za nabavku ortopedskih cipela sa ulošcima iz stava 1 ovog člana daje Konzilijum za ortopedska pomagala.

4. Ortopedski ulošci

Član 57

Osiguranom licu od tri do 18 godina života po dijagnozi Pedes plani III stepena, ortopedski ulošci izrađuju se individualno.

Ulošci za ortopedske cipele izrađuju se od kože, osim u slučaju angiopatije kada se izrađuju od silikona.

Predlog za nabavku ortopedskih uložaka daje doktor specijalista ortoped.

5. Invalidska kolica

Član 58

Osigurano lice, starije od tri godine života koje ne može da hoda, ima pravo na invalidska kolica.

Osiguranom licu zavisno od stepena onesposobljenosti i funkcionalnog statusa (antropometrijske mjere, vrsta i težina oštećenja) opredjeljuju se odgovarajuća invalidska kolica.

Osigurano lice ima pravo na jedna invalidska kolica sa pripadajućim dodacima.

Izuzetno od odredbe stava 3 ovog člana, pravo na dvoje invalidskih kolica ima osigurano lice koje je na redovnom ili vanrednom školovanju, odnosno koje je zaposleno.

Osigurano lice koje trajno koristi invalidska kolica, ima pravo na odgovarajući antidekubitus jastuk za invalidska kolica.

Član 59

Invalidska kolica za privremenu upotrebu odobravaju se osiguranom licu koje za kretanje ne može koristiti štake ili hodalicu, u slučaju terminalnih stanja malignih bolesti, nesraslog preloma kuka ili koljena, ili nakon amputacije noge do primjene proteze.

Član 60

Predlog za nabavku invalidskih kolica, dodataka za kolica i antidekubitus jastuka iz čl. 58 i 59 ovog Pravilnika, daje Konzilijum za ortopedska pomagala.

6. Pomoćna pomagala za olakšavanje kretanja

Član 61

Osiguranom licu sa oštećenjem lokomotornog sistema odobrava se pomoćno pomagalo za olakšavanje kretanja po predlogu doktora specijaliste ortopeda ili doktora specijaliste fizijatra.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, nabavku stalka za hodanje predlaže Konzilijum za ortopedska pomagala.

B. OČNA I TIFLOTEHNIČKA POMAGALA

1. Očna pomagala

1.1 Korekciona stakla, kontaktna sočiva, teleskopske naočare i okvir za naočare

Član 62

Prema medicinskim indikacijama, na predlog doktora specijaliste oftalmologa, osiguranom licu odobravaju se naočare sa:

- korekcionim mineralnim staklima, na jednom ili oba oka;
- korekcionim staklima od plastike, na jednom ili oba oka;
- korekcionim lentikularnim staklima, na jednom ili oba oka;
- tamnim staklima bez dioptrije.

Član 63

Prema medicinskim indikacijama, na predlog doktora specijaliste oftamologa, osiguranom licu se odobravaju polutvrda, meka ili terapeutska kontaktna sočiva.

Član 64

Osigurano lice ne može istovremeno ostvariti pravo na naočare i kontaktna sočiva.

Član 65

Osiguranom licu sa visokim stepenom slabovidosti kome se oštrina vida ne može poboljšati tj. postići zadovoljavajuća oštrina vida naočarima sa korekcionim staklima ili kontaktnim sočivima, odobravaju se naočare sa specijalnim sistemom sočiva (teleskopske naočare) na predlog Konzilijuma oftalmologa Kliničkog centra Crne Gore.

Član 66

Okvir za naočare iz člana 62 ovog Pravilnika je od plastične mase, sa krilcima okvira pojačanim armaturom od metala.

Član 67

Stakla za naočare i kontaktna sočiva u dioptrijama iz čl. 62 i 65 ovog Pravilnika osiguranom licu se odobravaju i prije isteka određenog roka trajanja, ako se razlika u korekciji oštrine vida izmijeni za 0,50 dioptrija.

1.2 Očne proteze

Član 68

Osiguranom licu, na predlog doktora specijaliste oftalmologa, odobravaju se očne proteze i to:

- privremena proteza;
- puna očna proteza, staklena ili plastična;
- ljuspasta proteza, staklena ili plastična;
- orbitalna proteza.

Ako standardni oblik i veličina očne proteze ne odgovara veličini i obliku konjuktivalne vrećice, očna proteza se izrađuju po mjeri.

1.3 Očne prizme

Član 69

Osiguranom licu, na predlog doktora specijaliste oftalmologa, odobrava se očna prizma (folija) prije i poslije operacije razrokosti, (konvergentne, divergentne) ukoliko se i dalje javlja dupli vid.

2. Tiflotehnička pomagala

Član 70

Slijepom osiguranom licu starijem od šest godina života, odobrava se dugi bijeli štap i ručni sat za slijepe.

Osiguranom licu starijem od šest godina života, koje je istovremeno i slijepo i gluvo, odobrava se ultrazvučni štap.

Predlog za nabavku pomagala iz stava jedan ovog člana daje doktor specijalista oftalmolog, a za pomagalo iz stava dva ovog člana doktor specijalista otorinolaringolog.

Član 71

Slijepom osiguranom licu obučenom za korišćenje Brajevog pisma, odobrava se Brajeva pisaća mašina.

Slijepom osiguranom licu odobrava se reproduktor (četvorokanalni) za slijepe ili CD plejer za slijepe, ukoliko je na redovnom ili vanrednom školovanju ili je član bibilioteke.

Slijepom osiguranom licu na redovnom ili vanrednom školovanju počev od petog razreda osnovne škole do navršene 26. godine života i zaposlenom slijepom osiguranom licu kome posjedovanje softvera može pomoći oko konkretnog radnog angažovanja, odobrava se govorni softver za slijepa lica, ukoliko posjeduje kompjuter odgovarajuće konfiguracije bez govornog softvera.

Predlog za nabavku pomagala iz stava jedan, dva i tri ovog člana, daje doktor specijalista oftalmolog.

C. SLUŠNA POMAGALA I POMAGALA ZA OMOGUĆAVANJE GLASNOG GOVORA

1. Slušna pomagala

Član 72

Osiguranom licu kod koga je nastupio obostrani senzornoneuralni gubitak sluha, otoskleroza i druga gluvoća obostrano veća od 45 dB, a djeci do 18 godina života veća od 25 dB, odobrava se slušni aparat.

Član 73

Pomagalo iz člana 72 odobrava se zavisno od: stepena gubitka sluha na 500, 1000, 2000 i 4000 Hz tonalnog audiograma, tipa oštećenja sluha, oblika audiomertijske krivulje, lokalnog anatomskog statusa, mentalnog stanja, kognitivne funkcije i motivisanosti osiguranog lica za nošenje slušnog aparata.

Član 74

Osigurano lice do 18 godina života sa obostranim trajnim oštećenjem sluha, preko 45dB u najmanje dvije govorne frekvencije (1000-4000Hz), ima pravo na dva slušna aparata ako se na taj način omogućava uspješna rehabilitacija sluha i razvoj govora.

Član 75

Osiguranom licu sa kongenitalnom anomalijom spoljnjeg i srednjeg uha, odobrava se slušni aparat (vibrator) za koštanu sprovodljivost ugrađen u odgovarajući nosač.

Član 76

Predlog za nabavku slušnog aparata iz čl. 72 do 75 ovog Pravilnika daje Konzilijum doktora specijalista, kojeg čine: dva specijalista otorinolaringologa i jedan subspecijalista audiolog ili otorinolaringolog koji je u audiološkoj praksi najmanje tri godine.

2. Pomagala za omogućavanje glasnog govora

Član 77

Pomagalo za omogućavanje glasnog govora (elektrolarinks ili govorna proteza odnosno laringealna valvula) odobrava se osiguranom licu kome je urađena totalna laringektomija, a koje poslije fonijatrijske rehabilitacije nije savladalo ezofagealni govor.

Član 78

Osigurano lice koje je ostvarilo pravo na govornu protezu ne može istovremeno ostvariti pravo na elektrolarinks, osim u slučaju kada iz medicinskih razloga nije moguće koristiti već odobrenu govornu protezu.

Član 79

Predlog za nabavku pomagala iz čl. 77 ovog pravilnika daje Konzilijum doktora specijalista koji čine: dva doktora otorinolaringologa i jedan laringohirurg ili fonijatar.

D. STOMATOLOŠKA POMAGALA

Član 80

Osiguranom licu do 18 godina života, prema medicinskim indikacijama na predlog doktora specijaliste ortodoncije odobrava se mobilni ortodontski aparat i to:

- aktivni pokretni pločast ortodontski aparat;
- funkcionalni pokretni ortodontski aparat.

Osiguranom licu, iz stava 1 ovog člana, sa teškim urođenim i stečenim anomalijama orofacijalnog sistema može se odobriti izrada fiksnog ortodontskog aparata, uz odgovarajuću medicinsku dokumentaciju.

Član 81

Osiguranom licu iz člana 80 ovog Pravilnika, izuzetno se odobrava parcijalna pločasta proteza, u periodu mliječne denticije kod gubitka većeg broja mliječnih zuba kada postoje preduslovi za gubitak prostora za stalne zube i poremećaj okluzije, artikulacije i međuviličnih odnosa, odnosno i u slučaju urođenog nedostatka grupe ili većeg broja stalnih zuba.

Član 82

Osiguranom licu iz člana 80 ovog Pravilnika, na predlog doktora specijaliste ortodonta, kod preoperativnog liječenja rascjepa usne i nepca, odobrava se stimulator.

Član 83

Osiguranom licu starijem od 65 godina života, prema medicinskim indikacijama, na predlog izabranog doktora stomatologa, odobrava se:

- fasetirana krunica, kao samostalna, kao nosač retencijske veze parcijalne proteze i kao nosač mosta, do drugog premolara uključujući i drugi premolar u obje vilice;
- cijela livena krunica, kao samostalna, kao nosač retencijske veze parcijalne proteze i kao nosač mosta, u području molara obje vilice;
- livena nadogradnja, ako je kruna zuba razorena, a korijen zuba može poslužiti kao nosač krunice, retencijske veze parcijalne proteze i kao nosač mosta;
- mobilna parcijalna proteza, ako na kraju zubnog niza nedostaju najmanje još tri zuba pored umnjaka, a u istom ili drugom kvadrantu još najmanje tri zuba;
- mobilna totalna proteza, ako nedostaju svi zubi u jednoj ili obje vilice;
- fiksna parcijalna proteza (most), ako u jednoj vilici nedostaje najmanje pet zuba u nizu, koji može biti prekinut sa jednim ili dva prisutna zuba.

Član 84

Osiguranom licu do 18 godina života, učenicima i studentima do navršenih 26 godina života, i starijem od 65 godina života, prema medicinskim indikacijama, na predlog doktora specijaliste maksilofacijalne hirurgije, odobrava se:

- resekcijska proteza i opturator kao samostalno ili dodatno stomatološko pomagalo ako je oštećeno koštano ili meko tkivo uz odgovarajuću medicinsku dokumentaciju;
- fiksna udlaga za fiksaciju vilice kod preloma vilice i zaštitu zuba u toku zračenja za osigurana lica iz stava 1 ovog člana, i kod izbijanja zuba iz vilice i luksiranih zuba za osigurana lica do 18 godina života, učenike i studente do navršenih 26 godina života.

Član 85

Pomagala iz čl. 80 do 84 ovog Pravilnika izrađuju se od standardnih materijala, i to:

- krunice i mostovi - od poluplemenite legure;
- fasete na metalnim krunicama i tijelu mosta-od akrilata i mikrofilnih kompozita;
- livene nadogradnje - od poluplemenite legure;
- mobilne proteze - od akrilata;
- mobilne proteze - od kobalt-hromove legure i akrilata;
- orodontski aparati i udlage - od akrilata i kobalt-hromove legure;
- resekcijske proteze i optutratori - od akrilata.

E. OSTALA POMAGALA

1. Epiteze (estetske proteze)

Član 86

Osiguranom licu se odobrava epiteza koja predstavlja estetsku zamjenu izgubljenog dijela tijela: uha, nosa ili lica, kada operativnim zahvatom nije moguća rekonstrukcija.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana daje doktor specijalista hirurg, ORL ili maksilofacijalni hirurg.

2. Vještačka dojka

Član 87

Osiguranom licu ženskog pola, kome je izvršena amputacija dojke, odobrava se:

- prilagođavajuća privremena vještačka dojka, nakon operacije;
- trajna vještačka dojka od silikona;
- grudnjak za vještačku dojku.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana daje doktor specijalista hirurg, onkolog ili ginekolog.

3. Perike

Član 88

Osigurano lice ima pravo na periku od vještačkih vlakana zbog gubitka kose kao posljedice radio ili hemio terapije, ili hormonskw disfunkcije.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana daje doktor specijalista hirurg, onkolog ili endokrinolog.

4. Utege i suspenzorijum

Član 89

Osiguranom licu odobrava se:

- utega, u slučaju nastajanja umbilikalne, ingvinalne ili femoralne hernie;
- suspenzorijum, u slučaju nastajanja skrotalne hernie, traumatskih ili inflamatornih promjena na mošnicama ili testisima, odnosno varikokele koja se ne može operativno izliječiti.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana daje doktor specijalista hirurg, a za suspenzorijume doktor specijalista hirurg ili doktor specijalista urolog.

5. Trbušni pojasevi

Član 90

Osiguranom licu odobrava se:

- trbušni pojas, u slučaju nastajanja umbilikalne kile prednjeg trbušnog zida koja se ne može operativno izliječiti, po predlogu doktora specijaliste hirurga, uz mišljenje doktora specijaliste interniste da zbog zdravstvenog stanja osiguranog lica nije moguće izvršiti operaciju;
- trbušni pojas za trudnice sa izrazito slabim trbušnim zidom po predlogu doktora specijaliste ginekologa;
- trbušni elastični pojas sa otvorom za stomu, kada postoji jako oslabljena muskulatura trbušnog zida po predlogu doktora specijaliste hirurga ili doktora specijaliste urologa.

6. Pomagala za gastrointestinalni i urogenitalni sistem

6.1 Pomagala kod kolostoma, ileostoma ili urostoma

Član 91

Osigurano lice koje ima izvedenu privremenu ili stalnu ileostomu, kolostomu ili urostomu, ima pravo, po svakoj izvedenoj stomi na odgovarajuće disk podloge za stomu i kese za stomu uz disk podloge, i stomahezivnu pastu, u količini za tri mjeseca.

Pomagalo iz stava 1 ovog člana, na predlog doktora specijaliste hirurga ili doktora specijaliste urologa, propisuje izabrani doktor na recept u količini za tri mjeseca.

6.2 Kondomi, kateteri, plastične kese za urin

Član 92

Osiguranom licu, zbog inkontinencije urina, odobrava se urinarni kondom sa urin kesama sa ispustom.

Osigurano lice kod koga je nemoguće pražnjenje bešike (retencije ili inkontinencije urina) putem kontrolisane (voljne) drenaže, ima pravo na stalni Foli (Foley) urin kateter sa urin kesama sa ispustom.

Osigurano lice sa povredom kičme ili sa ortotopičnom bešikom kod koga je nemoguća kontrola pražnjenja bešike, a obučeno je za samokateterizaciju, ima pravo na PVC urin kateter za jednokratnu upotrebu sa kesama za urin za jednokratnu upotrebu.

Osigurano lice ima pravo samo na jednu vrstu katetera iz ovog člana.

Član 93

Osiguranom licu, uz odgovarajući broj pomagala iz člana 92 stav 1 ovog Pravilnika odobrava se i odgovarajući broj pomagala iz člana 92 stav 2 ili stav 3 ovog Pravilnika, s tim da ukupna mjesečna količina tih pomagala u kombinaciji, za koja je u Listi pomagala propisana pojedinačna mjesečna količina, odgovara ukupnoj propisanoj mjesečnoj količini.

Osigurano lice koje je inkontinentno (ne kontroliše stolicu i mokrenje) i nepokretno, a može da sjedi i kreće se uz pomoć invalidskih kolica, ima pravo uz jednu vrstu kondoma i na dvije vrste kesa za urin u količini propisanoj Listom pomagala.

Član 94

Pomagala iz čl. 92 i 93 ovog pravilnika, na predlog doktora specijaliste urologa, propisuje izabrani doktor na recept u količini za tri mjeseca.

6.3 Noćni sudovi, podmetači za krevet i pelene

Član 95

Osigurano lice koje je inkontinentno, a zbog potpune nepokretnosti stalno leži u krevetu, ima pravo na slijedeća pomagala:

- nepropusni zaštitni podmetač za krevet u količini propisanoj listom pomagala uz trajni kateter i kese za urin sa ispustom;
- noćne sudove (guska, lopata), ako usljed bolesti leži u postelji.

Pomagala iz stava 1 ovog člana, na predlog doktora specijaliste hirurga, onkologa ili neurologa, propisuje izabrani doktor na recept.

Osigurana osoba starija od tri godine ostvaruje pravo na pelene u skladu sa indikacijama iz Liste pomagala.

Pomagala iz stava 3 ovog člana, na predlog konzilijuma doktora odgovarajuće specijalnosti, propisuje izabrani doktor na recept.

Osigurano lice ima pravo na količinu pelena i u rokovima utvrđenim Listom pomagala, bez obzira da li koristi jednu ili više vrsta pelena.

7. Pomagala za disanje

7.1 Endotrahealna kanila, aspirator i aspiracijski kateter

Član 96

Osigurano lice sa stalnom traheostomom ima pravo na endotrahealnu kanilu, a prema indikacijama na aspirator i aspiracijski kateter.

Predlog za nabavku endotrahealne kanile daje doktor specijalista otorinolaringolog, a za aspirator i aspiracijski kateter doktor specijalista otorinolaringolog ili doktor specijalista pneumoftiziolog ili pulmolog.

7.2 Koncentrator kiseonika i ostala pomagala za disanje

Član 97

Osigurano lice ima pravo na pomagalo za disanje za potrebe liječenja u kući, utvrđeno Listom pomagala i u skladu sa indikacijama iz Liste pomagala.

Osigurano lice koje ima hroničnu respiratornu insuficijenciju, a bolest je stabilna najmanje tri nedjelje i potrebno je dugotrajno liječenje kiseonikom u kućnim uslovima, ima pravo na koncentrator kiseonika sa odgovarajućim protokom kiseonika (u daljem tekstu: koncentrator kiseonika) prema slijedećim kriterijumima:

1. parcijalnim pritiskom kiseonika (PaO2)<=7,3kPa (<=55mmHg) ili SaO2<=88% i sa ili bez hiperkapnije;
2. parcijalnim pritiskom kiseonika (PaO2) između 7,3kPa (55mmHg) i 8,0kPa (60mm Hg) ili SaO2 od 89%, uz:
   - znake plućne hipertenzije;
   - periferne edeme koji ukazuju na kongestivnu slabost srca;
   - policitemiju (hematokrit >0,55).

Član 98

Predlog za nabavku koncentratora kiseonika i ostalih pomagala za disanje iz Liste pomagala propisuje konzilijum pneumoftiziologa odgovarajuće specijalne bolnice odnosno Instituta za bolesti djece Kliničkog centra Crne Gore.

8. Pomagala kod šećerne bolesti

Član 99

Osigurano lice oboljelo od šećerne bolesti, koje se liječi insulinom u obliku bočica, ima pravo na plastične špriceve i igle za davanje insulina.

Osigurano lice oboljelo od šećerne bolesti koje se liječi insulinom u obliku karpula, ima pravo na pen špric i igle za pen špric.

Pomagala iz st.1 i 2 ovog člana, po predlogu doktora subspecijaliste endokrinologa, propisuje izabrani doktor na recept u količini za tri mjeseca.

8.1. Aparat za mjerenje glukoze u krvi, trake i lancete

Član 100

Osigurano lice do 18 godina života oboljelo od šećerne bolesti ima pravo na aparat za samokontrolu nivoa šećera u krvi, dijagnostičke trake za aparat i lancete za vađenje krvi.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana, daje doktor subspecijalista endokrinolog.

Dijagnostičke trake za aparat i lancete za vađenje krvi po predlogu doktora subspecijaliste endokrinologa, propisuje izabrani doktor na recept u količini za tri mjeseca.

8.2. Spoljna portabilna insulinska pumpa

Član 101

Osiguranom licu sa infertilitetom kod koga je utvrđena nezadovoljavajuća glikoregulacija, na osnovu predloga doktora subspecijaliste endokrinologije, odobrava se spoljna portabilna insulinska pumpa.

Osigurano lice ima pravo na potrošni materijal za spoljnu portabilnu insulinsku pumpu u količini utvrđenoj Listom pomagala.

Predlog za nabavku potrošnog materijala iz stava 2 ovog člana daje doktor subspecijalista endokrinolog iz Kliničkog centra Crne Gore.

9. Antidekubitus dušek i ortopedski krevet

Član 102

Osigurano lice koje zbog bolesti ili povrede mora duži vremenski period da leži u krevetu, ima pravo na odgovarajući antidekubitus dušek i ortopedski krevet na elektromotorni pogon.

Predlog za nabavku pomagala iz stava 1 ovog člana, daje konzilijum doktora neurologa ili onkologa.

IX OSTALE ODREDBE

Član 103

Fond će od ugovornog isporučioca potraživati naknadu štete i to:

- ako je osiguranom licu isporučio pomagalo za koje se utvrdi da je neodgovarajućeg kvaliteta, količine, cijene;
- ako je isporučio pomagalo nakon isteka roka iz člana 12 ovog pravilnika;
- ako je osiguranom licu neopravdano naplatio dio cijene ili ukupnu cijenu isporučenog pomagala;
- ako je osiguranom licu isporučio pomagalo suprotno odredbama ovog pravilnika.

Odštetni zahtjev Fond utvrđuje najmanje u visini vrijednosti pomagala koju je platio ugovornom isporučocu, sa svim troškovima.

Član 104

Fond ima pravo da:

– uskrati ovlašćenom doktoru ili konzilijumu doktora pravo propisivanja pomagala na teret sredstava Fonda, kada su osiguranom licu propisali pomagalo koje ne odgovara njegovom zdravstvenom stanju, odnosno njegovim stvarnim potrebama, te kada osigurano lice upućuju da se zbog nabavke pomagala obrati tačno određenom ugovornom isporučiocu.

– uskrati ovlašćenom doktoru ili konzilijumu doktora pravo propisivanja pomagala na teret sredstava Fonda kada za osigurano lice neposredno s ugovornim isporučiocem Fonda dogovaraju nabavku pomagala, kao i u slučaju kada ugovornom isporučiocu omogućavaju da neposredno u kontaktu s osiguranim licem, koje se nalazi na liječenju u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, dogovaraju potrebu i nabavku ortopedskog ili drugog pomagala suprotno odredbama ovog Pravilnika

X PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 105

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu i postupku ostvarivanja prava na medicinsko tehnička pomagala ("Sl. list RCG", br. 74/06 od 04.12.2006, "Sl. list Crne Gore", br. 28/08 od 30.04.2008, 46/10 od 06.08.2010)

Član 106

Pravo na novo pomagalo koje je izdato prije stupanja na snagu ovog pravilnika, osigurano lice može ostvariti po isteku roka za korišćenje pomagala koji je važio prije stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 107

Ministarstvo zdravlja dalo je saglasnost na ovaj pravilnik aktom broj 011-75/2013-2.

Član 108

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-2520
Podgorica, 24.maja 2013.godine

Upravni odbor Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Predsjednik,
Daliborka Pejovic s.r.